

สมรรถนะและการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย

Competency and Need Assessment for Professional Development in 21st Century, Loei Province of Teachers in Social Studies, Religion and Culture Learning Substance

ภัทรพร เกษสังข์^{1*} อนุภูมิ คำยัง¹ กฤษณรัตน์ พุทธเสน² และ อรวรรณ เกษสังข์³

Patthraporn Kessunk^{1*}, Anuphum Kumyon¹, Grissanarat Phutthasen² and Orawan Kessunk³

Received: 17 November 2017, Revised: 26 March 2018, Accepted: 25 July 2018

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21, 2) จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 240 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเด็นสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็น โดยการหาค่า Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้านของสมรรถนะ

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

¹ Faculty of Education, Loei Rajabhat University, Mueng, Loei 42000, Thailand.

² โรงเรียนเลยพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

² Loepittayakom School, Mueng, Loei 42000, Thailand.

³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสงฆ์เลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Loei Buddhist college, Mueng, Loei 42000, Thailand.

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Corresponding author, e-mail): p_kessunk@yahoo.com

พบว่า ด้านสมรรถนะประจำสายงาน สภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต และด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ส่วนความคาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาองค์ประกอบแต่ละรายด้านของสมรรถนะ พบว่า ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ มีความคาดหวังสูงสุด รองลงมา คือ ด้านสมรรถนะประจำสายงาน และด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต 2) ผลการศึกษาการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครู พบว่า สมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ด้านที่มีความจำเป็นอันดับแรก คือ ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนาอันดับสอง คือ ด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต ส่วนสมรรถนะวิชาชีพครู ด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอันดับสุดท้าย และ 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครู ในการพัฒนาสมรรถนะย่อยเรื่องการทำวิจัย คือ (1) สร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการทำวิจัย (2) การสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัย (3) การอบรมให้ความรู้เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ (4) จัดหาสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำวิจัย (5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับครูด้วยกันเอง (6) ผู้นำต้องสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาการทำวิจัย และ (7) มีระบบติดตามการทำวิจัย

คำสำคัญ: สมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21, การประเมินความต้องการจำเป็น

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the state of the existing and the expectation for the teacher profession competency in 21st century 2) to arrange the needs for development of the teacher professional competency in 21st century, and 3) to study guideline of developing the teacher professional competency in 21st century of teachers social studies, religion and culture learning substance, Loei province. The sample were 240 teachers social studies, religion and culture learning substance, who work in the education expansion and secondary schools, Loei province by proportional stratified random sampling. Target groups used to studied guideline of developing the teacher professional competency in 21st century by purposive random sampling were 12 teachers. Research instruments were questionnaire, guideline of questions for focus group discussion and in-depth interview. Qualitative data analysis by using descriptive statistics includes frequency, percentage, means and standard deviation. The need assessment was analyzed by using Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}). The research findings were as follows; 1) The state of the existing for the teacher professional competency in 21st century of teachers was overall at high level. Considered factors of competency each aspect, regular job competency was higher than future skills competency and learning management competency, respectively. The expectation for teacher professional competency in 21st century of teachers was overall at highest level. Considered factors of competency each aspect, learning management was higher than regular job competency and future skills competency, respectively 2) The priority of needs assessment of teacher professional competency in 21st century of teachers founded the most critical needs was learning management competency aspect by on sub-competency

as research capability, followed by future skills competency and regular job competency, respectively , and 3) Guideline of developing the teacher professional competency in 21st century of teachers were: (1) construct in awareness of importance to research (2) construct in motive for research (3) training for knowledge was action training (4) support material for research (5) sharing knowledge (6) leaderships to establish a research strategy , and (7) followed up do research.

Key words: competency in 21st century, need assessment

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิต การพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาด้านการศึกษาจึงสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม โดยเฉพาะครูถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาของระบบการศึกษาของไทยประสบความสำเร็จ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงไม่ได้มีไว้สำหรับผู้เรียนเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วมีไว้พัฒนาครูและบุคลากรด้วย เป้าหมายเพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ สามารถเรียน ทำงานและใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้ (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, ม.ป.ป.) การพัฒนาครู การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุนี้คนจึงเป็นส่วนสำคัญที่สุดเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ทั้งปวง ประกอบกับนานาทัศนะมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เศรษฐกิจและสังคมจะดีเพียงใด แข่งขันในตลาดโลกได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชน คุณภาพแรงงานและคุณภาพของผู้นำในวงการต่าง ๆ และยังยอมรับกันอย่างแท้จริงว่าคุณภาพคนขึ้นอยู่กับ คุณภาพการศึกษา และคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพครูเป็นหลัก (รุ่ง, 2543) และ

จากประเด็นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านวิสัยทัศน์ สังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการสื่อสาร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการดำรงชีวิต การเรียนรู้ สังคม ความรู้ สังคมปราชญ์และผลกระทบในการพัฒนาครู การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพครูอย่างสำคัญ

พระราชบัญญัติ การศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติไว้ว่า “ให้กระทรวงศึกษาส่งเสริมให้มีระบบการผลิตและพัฒนาครู คุณาจารย์และบุคลากรการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานงานให้สถาบันที่ผลิตครูและพัฒนาครู คุณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง...” ดังนั้นภายใต้ความมุ่งหวังที่จะให้การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพคนของประเทศเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ เสริมสร้างศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและการแข่งขัน รวมทั้งความก้าวหน้าและมั่นคงทางเศรษฐกิจในประชาคมโลกบนฐานแห่งความเป็นไทย “ครู” เป็นผู้มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การศึกษาเป็นกลไกนำไปสู่คุณภาพคนของประเทศได้ ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับ “ครู” และ “วิชาชีพครู” จำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการปรับปรุง แก้ไขพัฒนาโดย

เร่งด่วนเพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพ “ครู” ได้ตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ ความต้องการจำเป็นจึงต้องสมควรถือว่าสร้างสรรค์ “ครูรุ่นใหม่” ที่ยอมรับและสามารถแสดงพันธกิจและทิศทางของตนเองได้อย่างเต็มที่และสมบทบาท ด้วยคุณลักษณะครูที่มีมาตรฐานและนั่นคือการสร้างสรรค์คุณลักษณะครูรุ่นใหม่ที่เป็นมืออาชีพและสร้างสรรค์หลักสูตรครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ที่มีเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้และการฝึกหัดที่เข้มข้นมีประสิทธิภาพ รัฐและองค์กรจะต้องมีระบบการกำหนดคุณลักษณะครูรุ่นใหม่ มีหลักสูตรครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ที่มีคุณภาพโดยมีสาระและวิธีการพัฒนาคุณลักษณะให้ครูรุ่นใหม่ได้ดำรงอยู่ในตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ครู พร้อมทั้งจะแข่งขันกับวิชาชีพอื่นและเพื่อให้ได้ครูรุ่นใหม่ระดับมืออาชีพอยู่ในสถาบันและสังคมที่ยิ่งใหญ่กว้างไกลอย่างมีเกียรติและได้รับในปัจจุบันและอนาคต

การวางแผนพัฒนาเรื่องใดก็ตาม ผู้พัฒนาควรเริ่มต้นที่การประเมินบริบท เพื่อให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ขององค์กร และทำการศึกษาให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรว่าเป็นเรื่องจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในด้านใด การได้มาซึ่งความต้องการดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยให้ทราบอย่างมีเหตุผลผลและตรงกับสภาพที่เป็นจริง การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment research) เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นจริงและนำข้อมูลมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาค้นหาสาเหตุและกำหนดแนวทางแก้ไข ผลที่ได้มาจากการ ประเมินความต้องการจำเป็นจะสะท้อนสภาพบริบทที่เกิดขึ้นของหน่วยงาน ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การวางแผนการกำหนดแนวทางการพัฒนาหน่วยงานให้สอดคล้องกับ

สภาพที่เกิดขึ้น และช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานนั้นๆ อย่างแท้จริง (สุวิมล, 2548)

รัชนี้ (2556) ได้ทำการรวบรวมข้อมูลสรุปเขียนบทความ เรื่อง “ปัญหาของครู คุณภาพของครู” หลังผ่านการปฏิรูปการศึกษาและเปลี่ยนหลักสูตรหลายรอบ เสนอว่าผู้คนต่างสงสัยว่าประเทศเรากำลังพัฒนาการศึกษาไปถูกทางหรือไม่ ครูสอนเยอะ แต่เรียนรู้ได้น้อย (Teach more, Learn less) ตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิงกับประเด็นของประเทศ สิงคโปร์ ที่ว่า Teach less, Learn more นอกจากนี้ครูและผู้บริหารในแต่ละโรงเรียนมีงานให้ทำมากมายเกินจำเป็น ครูถูกดึงเวลาออกไปจากผู้เรียนมากจนแต่ละวันแทบไม่ได้สอนหนังสือ เราน่าจะไปผิดทาง เพราะผู้เรียนกลับแย่งปัญหาสังคมเยาวชน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทั่วประเทศก็ตกต่ำ จากการศึกษาสภาพปัญหาสภาพการสอนของครูสังคม พบว่า ครูบางส่วนยังเน้นการบอกเล่า ให้ข้อมูลติดขัดกับเนื้อหา ยึดติดกับคำว่าเรียนหนังสือ กลัวที่จะพาผู้เรียนออกไปนอกกรอบของหนังสือเรียน ขาดทักษะในการหาหัวข้อดีๆ ที่จะจุดประเด็นให้ผู้เรียนคิด แลกเปลี่ยนเสวนากับผู้เรียนได้น้อยเพราะครูกลุ่มนี้เองก็อ่านน้อย ผู้เรียนจึงคิดประยุกต์อะไรได้น้อย

ครูสังคมศึกษาเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลที่ว่าการสอนวิชาสังคมศึกษาเป็นกลุ่มวิชาที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม สมดุล และยังยืน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะหลายๆ ด้าน ทั้งทักษะทางสังคม ทักษะทางการคิด ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา อีกทั้งยังเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของสังคมไปจนถึงพลโลก ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในยุค

ศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา หรือเรียกว่า สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องเป็นวิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างเสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียน (ชนพรและคณะ, 2558) จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูสังคมศึกษาควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต้องเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของผู้ต้องการพัฒนาด้วย

จากการศึกษาเห็นได้ว่าการพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในยุคศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการส่งเสริมให้สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าเลือกพื้นที่จังหวัดเลย เนื่องจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 (Admissionpremium, 2560) ใน ทุกกลุ่มสาระของโรงเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ซึ่งจังหวัดเลยเป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะผลคะแนนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนในจังหวัดเลยทุกสาระต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะและความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การแก้ไขและนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทตามความต้องการจำเป็นของครูอย่างแท้จริง

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ประโยชน์ด้านวิชาการ ได้สารสนเทศเกี่ยวกับปัญหาสภาพสมรรถนะวิชาชีพครู ในศตวรรษ

ที่ 21 สำหรับนำไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู

2. ประโยชน์ด้านการนำไปใช้ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาครู เพื่อจะได้เตรียมความพร้อมในการพัฒนาครูและนักศึกษาครู หรือจัดทำหลักสูตรในการพัฒนาครูกลุ่มสาระการการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนขยายโอกาส และ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย ในอนาคตที่มีการแข่งขันสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มที่ศึกษา ประกอบด้วย (1) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนใน โรงเรียนขยายโอกาส และ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 240 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยใช้สังกัดของโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่มแล้วทำการสุ่มอย่างง่ายในแต่ละชั้นตามสัดส่วน (2) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษที่เกี่ยวข้องทางสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 3 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน และครูที่สอนทางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 12 คน

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1-2 โดยการนำแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและความ

คาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 และ 0.89 ตามลำดับ นำแบบสอบถามที่มีคุณภาพไปเก็บกับตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์เพื่อตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 - 2 และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 โดยการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ผลที่ได้จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดของด้านสมรรถนะหลัก และสมรรถนะย่อย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและสภาพความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 โดยการหาค่า $PNI_{modified}$ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.50	หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพที่เป็นจริง / คาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.51 - 2.50	หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพที่เป็นจริง / คาดหวังอยู่ในระดับน้อย
2.51 - 3.50	หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพที่เป็นจริง / คาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง
3.51 - 4.50	หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพที่เป็นจริงจริง / คาดหวังอยู่ในระดับมาก
4.51 - 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพที่เป็นจริง / คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

ระดับสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครู

ผลการศึกษาระดับสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย จะขอแยกนำเสนอที่ละประเด็นสภาพที่เป็นจริง และประเด็นความคาดหวังดังต่อไปนี้ ซึ่งรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย โดยภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21		สภาพที่เป็นจริง			ความคาดหวัง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้							
1	สมรรถนะย่อยการวิเคราะห์ผู้เรียน	3.631	0.514	มาก	4.611	0.316	มากที่สุด
2	สมรรถนะย่อยการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.812	0.584	มาก	4.567	0.412	มากที่สุด
3	สมรรถนะย่อย ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม	3.532	0.627	มาก	4.640	0.385	มากที่สุด
4	สมรรถนะย่อยความสามารถการวัดและประเมินผล	3.572	0.618	มาก	4.739	0.366	มากที่สุด
5	สมรรถนะย่อยความสามารถการวิจัย	3.481	0.629	น้อย	4.758	0.349	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21		สภาพที่เป็นจริง			ความคาดหวัง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
โดยภาพรวมด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้		3.608	0.522	มาก	4.672	0.311	มากที่สุด
ด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต							
1	สมรรถนะย่อยการมีทักษะการคิดวิเคราะห์	3.914	0.569	มาก	4.571	0.405	มากที่สุด
2	สมรรถนะย่อยผู้สร้างสรรค์และสร้างให้ผู้เรียนสร้างสรรค์	3.972	0.677	มาก	4.579	0.511	มากที่สุด
3	สมรรถนะย่อยทักษะในการเชื่อมโยง	3.979	0.716	มาก	4.565	0.478	มาก
4	สมรรถนะย่อยทักษะในการร่วมมือ	4.042	0.774	มาก	4.600	0.480	มากที่สุด
5	สมรรถนะย่อยทักษะการสื่อสาร	4.058	0.592	มาก	4.588	0.435	มากที่สุด
6	สมรรถนะย่อยความคิดสร้างสรรค์	3.804	0.691	มาก	4.551	0.471	มากที่สุด
7	สมรรถนะย่อยความรักและห่วงใย	4.513	0.543	มาก	4.617	0.474	มากที่สุด
8	สมรรถนะย่อยภาวะผู้นำครู	4.374	0.575	มาก	4.594	0.501	มากที่สุด
โดยภาพรวมด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต		4.104	0.506	มาก	4.586	0.392	มากที่สุด
ด้านสมรรถนะประจำสายงาน							
1	สมรรถนะย่อยการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	3.854	0.544	มาก	4.577	0.489	มากที่สุด
2	สมรรถนะย่อยการพัฒนาผู้เรียน	4.462	0.542	มาก	4.609	0.472	มากที่สุด
3	สมรรถนะย่อยการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.238	0.543	มาก	4.599	0.486	มากที่สุด
4	สมรรถนะย่อยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนา	3.968	0.548	มาก	4.621	0.512	มากที่สุด
5	สมรรถนะย่อยการบริการวิชาชีพและชุมชน	4.181	0.592	มาก	4.578	0.525	มากที่สุด
โดยภาพรวมด้านสมรรถนะประจำสายงาน		4.135	0.456	มาก	4.597	0.451	มากที่สุด
ภาพรวมสมรรถนะวิชาชีพครู		3.966	0.455	มาก	4.614	0.331	มากที่สุด

สภาพที่เป็นจริงสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะทักษะในอนาคต และสมรรถนะประจำสายงาน ซึ่งสภาพที่เป็นจริงสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.966$, $S=0.455$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้านของสมรรถนะพบว่า ด้านสมรรถนะประจำสายงาน สภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=4.135$, $S=0.456$) รองลงมาคือ ด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต ($\bar{X}=4.104$, $S=0.506$) และด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=$

3.608, $S = 0.522$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้านสมรรถนะประจำสายงานเป็นงานประจำที่ครูต้องปฏิบัติอยู่แล้ว จึงทำให้ครูมองว่าตนเองปฏิบัติงานสูง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดแนวทางแนวทางการประเมินในการปฏิบัติงานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ครูต้องปฏิบัติประกอบด้วย การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัด ประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ห้วงการณ์หรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554) ได้กำหนดตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านครู สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ครูปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะตำแหน่ง ด้วยความมุ่งมั่น ทุ่มเทการสอนอย่างเต็มเวลา และเต็มความสามารถเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรโดยการวิเคราะห์หลักสูตรอย่างรอบด้านกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ชัดเจน ศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล นำข้อมูลสารสนเทศจากผลการวิเคราะห์มาออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการ

ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้คำแนะนำคำปรึกษาและแก้ไขปัญหาผู้เรียนอย่างทั่วถึง ตลอดจนพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ครูจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างเต็มที่จึงทำให้มีสภาพสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

ความคาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.614$, $S = 0.331$) หากพิจารณาองค์ประกอบแต่ละรายด้านของสมรรถนะ พบว่า ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ มีความคาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านสมรรถนะประจำสายงาน ($\bar{X} = 4.672$, $S = 0.311$) และด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต ($\bar{X} = 4.586$, $S = 0.392$) และเมื่อพิจารณาความคาดหวังของสมรรถนะด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สมรรถนะย่อยที่ความคาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สมรรถนะย่อยความสามารถการวิจัย รองลงมา คือ สมรรถนะย่อยความสามารถการวัดและประเมินผล และสมรรถนะย่อยการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูต้องการพัฒนาดตนเองให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านครู ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูมีความคาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 สูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554) ได้กำหนดตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านครู สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ครูปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะตำแหน่ง ด้วยความมุ่งมั่น ทุ่มเทการสอนอย่างเต็มเวลา และเต็มความสามารถ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ

เป้าหมายของหลักสูตร โดยการวิเคราะห์หลักสูตรอย่างรอบด้านกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ชัดเจน ศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล นำข้อมูลสารสนเทศจากผลการวิเคราะห์มาออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้คำแนะนำคำปรึกษาและแก้ไขปัญหาผู้เรียนอย่างทั่วถึง ตลอดจนพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ทิพรัตน์ และ ยุทธนา (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสมรรถนะวิชาชีพครูว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการ

ปฏิบัติวิชาชีพครูให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการขององค์กรทางการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา

การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู

ผลการศึกษาการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จังหวัดเลย ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและประเด็นความคาดหวัง แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย

สมรรถนะวิชาชีพครู	สภาพที่เป็นจริง		ความคาดหวัง		PNI modified	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้	3.608	0.522	4.672	0.311	0.295	(1)
1. สมรรถนะย่อยการวิเคราะห์ผู้เรียน	3.631	0.514	4.611	0.316	0.270	(1/4)
2. สมรรถนะย่อยการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.812	0.584	4.567	0.412	0.198	(1/5)
3. สมรรถนะย่อย ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม	3.532	0.627	4.640	0.385	0.314	(1/3)
4. สมรรถนะย่อยความสามารถการวัดและประเมินผล	3.572	0.618	4.739	0.366	0.327	(1/2)
5. สมรรถนะย่อยความสามารถการวิจัย	3.481	0.629	4.758	0.349	0.367	(1/1)
ด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต	4.104	0.506	4.586	0.392	0.117	(2)
1. สมรรถนะย่อยการมีทักษะการคิดวิเคราะห์	3.914	0.569	4.571	0.405	0.168	(2/2)
2. สมรรถนะย่อยผู้สร้างสรรค์และสร้างให้ผู้อื่นสร้างสรรค์	3.972	0.677	4.579	0.511	0.153	(2/3)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สมรรถนะวิชาชีพครู	สภาพที่เป็นจริง		ความคาดหวัง		PNI modified	ลำดับ ความต้องการ จำเป็น
3. สมรรถนะย่อยทักษะในการเชื่อมโยง	3.979	0.716	4.565	0.477	0.147	(2/4)
4. สมรรถนะย่อยทักษะในการร่วมมือ	4.042	0.774	4.600	0.480	0.138	(2/5)
5. สมรรถนะย่อยทักษะการสื่อสาร	4.058	0.592	4.587	0.435	0.130	(2/6)
6. สมรรถนะย่อยความคิดสร้างสรรค์	3.804	0.691	4.551	0.471	0.196	(2/1)
7. สมรรถนะย่อยความรักและห่วงใย	4.513	0.543	4.617	0.474	0.023	(2/8)
8. สมรรถนะย่อยภาวะผู้นำครู	4.374	0.575	4.594	0.501	0.050	(2/7)
ด้านสมรรถนะประจำสายงาน	4.135	0.456	4.597	0.451	0.112	(3)
1. สมรรถนะย่อยการบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้	3.854	0.544	4.577	0.489	0.188	(3/1)
2. สมรรถนะย่อยการพัฒนาผู้เรียน	4.462	0.542	4.609	0.472	0.033	(3/5)
3. สมรรถนะย่อยการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.238	0.543	4.599	0.486	0.085	(3/4)
4. สมรรถนะย่อยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนา	3.968	0.548	4.621	0.512	0.165	(3/2)
5. สมรรถนะย่อยการบริการวิชาชีพและชุมชน	4.181	0.592	4.578	0.525	0.095	(3/3)

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย พบว่า สมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ด้านที่มีความจำเป็นอันดับแรก คือ ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ลำดับถัดมา คือ ด้านสมรรถนะทักษะในอนาคต ส่วนสมรรถนะวิชาชีพครูที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอันดับสุดท้าย คือ ด้านสมรรถนะประจำสายงาน และเมื่อพิจารณาที่สมรรถนะย่อยที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดอันดับแรกจากสมรรถนะหลัก คือ ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พบว่า สมรรถนะย่อยความสามารถวิจัย โดยประเด็นที่มีความต้องการพัฒนามากที่สุด คือ การเขียนรายงานสรุปผลการวิจัย ซึ่งใกล้เคียงกับ

การประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของสื่อ โดยผ่านกระบวนการศึกษาวิจัย รองลงมา คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวว่าครูจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพด้วยการคิดหาแนวทางใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง ตลอดจนคิดค้นหาแนวทางใหม่ที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (ภัทรพร, 2552 อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ญัฐสัสสร และ ปัทมศิริ (2557) ทำวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย พบว่า ครูมี

ความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาตนเองมากที่สุด คือการวิจัยในชั้นเรียน

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู

กลุ่มเป้าหมายเสนอแนวทางการพัฒนาครูในสมรรถนะหลักด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับความสามารถการวิจัย ซึ่งสมรรถนะย่อยนี้ตัวชี้วัดที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากคือ การเขียนรายงานสรุปผลการวิจัย ซึ่งครูเสนอก่อนที่จะพัฒนาครูในสมรรถนะย่อยเรื่องการวิจัยนี้ 1) ควรมีการสร้างหรือกระตุ้นหรือตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการทำวิจัยก่อน โดยการทำแผนการบริหารที่นำวาระการทำวิจัยอยู่ในแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีการวางแผนการประเมินผลและติดตามจากผู้บริหาร หรือหัวหน้าหมวดให้ชัดเจนเพื่อครูจะได้เห็นความสำคัญต่อการวิจัย 2) การสร้างแรงจูงใจควรมีการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ทำวิจัย เช่น ยกย่อง ให้รางวัลหรือนำมาพิจารณาเรื่องการให้ค่าความดีความชอบ 3) การพัฒนาควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แต่การอบรมจะแบ่งออกเป็นระยะๆ ตามเนื้อหาแต่ละช่วง ซึ่งรูปแบบการอบรมเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ และกลับไปปฏิบัติจริงกับนักเรียนในชั้นเรียนที่ตนเองสอน 4) การจัดหาสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำวิจัย เช่น ที่ปรึกษานักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ เงินทุนสนับสนุน ตัวอย่างการวิจัย แหล่งข้อมูล คอมพิวเตอร์ กระดาษ หรือปรี้นเตอร์ เป็นต้น 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นโค้ชซึ่งกันและกันระหว่างครูกับครูด้วยกันเอง 6) ผู้นำต้องสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาการทำวิจัย และ 7) มีระบบติดตามการทำวิจัย ซึ่งสุวิมล (2548) พบว่ากลยุทธ์หนึ่งในการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพคือต้องจัดทำแผน ปฏิบัติการพัฒนาครู โดยครูทุกคนต้องวางเป้าหมายของการพัฒนาตนเอง มีการกำหนดความต้องการจำเป็นที่ตนเองต้องได้รับการพัฒนา และมีเงื่อนไขที่ใช้ในการพัฒนาโดยมีการติดตามตรวจสอบ

ผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้อุดมลักษณ์ (2554) ทำการวิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพการวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า การพัฒนาศักยภาพด้านทิศทางการวิจัยควรกำหนดกรอบการวิจัยในระดับคณะและระดับกลุ่มวิชา มีการกำหนดภาระงานที่ชัดเจนด้านการวิจัยเพื่อกระตุ้นให้อาจารย์หรือบุคลากรปฏิบัติการทำวิจัยมากขึ้นและมีความสุขกับการทำวิจัย โดยกำหนดให้งานวิจัยเป็นภารกิจของอาจารย์อย่างรูปธรรม ควรมีการสร้างบรรยากาศความตื่นตัวด้านการวิจัย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ฌัฐสัสสร และ ปัทมศิริ (2557) พบว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยที่สำคัญที่สุดด้านการวิจัยในชั้นเรียนคือ การสนับสนุนของผู้บริหาร ซึ่งข้อค้นพบของ ธัญญภรณ์ และคณะ (2556) พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดในการนำนโยบายวิจัยในชั้นเรียนไปปฏิบัติด้านกระบวนการ คือ ขั้นตอนการพัฒนาบุคลากร/ฝึกอบรม โดยเฉพาะในประเด็นการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร ควรเน้นกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย กำหนดแผนงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นแผนงานหนึ่งของการบริหารโรงเรียน มีการวางแผนร่วมกัน กำหนดวิธีปฏิบัติร่วมกัน มีกระบวนการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติตามแผน เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือในการทำวิจัยด้วยการทำวิจัยร่วมกัน หลังจากฝึกอบรมขั้นตอนต่อมาที่สำคัญ คือ การลงมือทำวิจัยปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล (2548) ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ทางเลือกเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมและสมรรถภาพการวิจัยและประเมินผลของครูมืออาชีพในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนฐานความรู้: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพเพื่อสนองต่อความต้องการจำเป็นมี 3

ประเภท คือ 1) การฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่โรงเรียนฐานความรู้ และ 3) การนำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบสู่การปฏิบัติ และงานวิจัยของ ภัทราพร (2552) ที่พบว่า การพัฒนาครูด้านการวิจัยนอกจากให้ความรู้ที่อยู่ในรูปแบบการจัดอบรมปฏิบัติการแล้ว การส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาครูด้านการวิจัย เช่น การให้ขวัญและกำลังใจจากหัวหน้าหน่วยงาน การเป็นที่ปรึกษา การส่งเสริมงบประมาณ ควรมีการนิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตร จัดคลินิกที่ปรึกษางานวิจัย และสร้างเครือข่ายนักวิจัยในแต่ละกลุ่มสาระ

สรุป

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง สมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสมรรถนะด้านประจำสายงาน มีสภาพที่เป็นจริงสูงที่สุด รองลงมาสมรรถนะด้านทักษะในอนาคต และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาสมรรถนะย่อยที่มีสภาพเป็นจริงต่ำที่สุดในแต่ละสมรรถนะหลักจะเห็นได้ว่า ด้านสมรรถนะการเรียนรู้พบสมรรถนะย่อยความสามารถการวิจัย ด้านสมรรถนะทักษะในอนาคตพบสมรรถนะย่อยความคิดสร้างสรรค์ และด้านสมรรถนะประจำสายงานพบสมรรถนะย่อยการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่มีสภาพที่เป็นจริงต่ำที่สุด ความคาดหวังสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ มีความคาดหวังสูงที่สุด รองลงมาสมรรถนะด้านประจำสายงาน และ

สมรรถนะด้านทักษะในอนาคต เมื่อพิจารณารายสมรรถนะจะเห็นได้ว่า ด้านสมรรถนะการเรียนรู้พบสมรรถนะย่อยความสามารถการวิจัย ด้านสมรรถนะประจำสายงานพบ สมรรถนะย่อยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนา และด้านสมรรถนะทักษะในอนาคตพบสมรรถนะย่อยความรักและห่วงใยมีความคาดหวังสูงที่สุดในแต่ละสมรรถนะหลัก

2. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครู จังหวัดเลย พบว่า สมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ด้านที่มีความจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาที่สมรรถนะย่อยที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด อันดับแรกจากสมรรถนะหลัก คือ ความสามารถในการวิจัย โดยประเด็นการเขียนรายงานสรุปผลการวิจัยมีความต้องการพัฒนามากที่สุด ซึ่งใกล้เคียงกับ การประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของสื่อโดยผ่านกระบวนการศึกษาวิจัย รองลงมา คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย ส่วนประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดในสมรรถนะย่อยนี้ คือ การวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อเป็นประเด็นการวิจัย

3. แนวทางการพัฒนาครูในสมรรถนะหลัก ด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ในสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับความสามารถการวิจัย คือ 1) ควรมีการสร้างหรือกระตุ้นหรือตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย 2) การสร้างแรงจูงใจควรมีการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ทำวิจัย 3) จัดอบรมให้ความรู้ รูปแบบการอบรมเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ และปฏิบัติจริงกับนักเรียน 4) จัดหาสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำวิจัย 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6) ผู้นำต้องสร้างกลยุทธ์ในการทำวิจัย และ 7) มีระบบติดตามการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูจังหวัดเลยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความสามารถการวิจัยลำดับแรก ดังนั้นควรเน้นพัฒนาด้านนี้ก่อน โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดหาพี่เลี้ยงครูนักวิจัยหน้าใหม่ สร้างเครือข่ายครูนักวิจัย มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัยหรือเวทีชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างครูในโรงเรียน และระหว่างเครือข่ายครูนักวิจัย เป็นต้น

2) ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการสนับสนุนให้ครูทำวิจัย เช่น สร้างขวัญและกำลังใจให้ครู จัดงบประมาณสนับสนุนครูในการทำวิจัย หรือคอยกำกับนิเทศ ติดตามการทำวิจัยของครู ควรมีกลยุทธิ์ในการพัฒนาการทำวิจัยของครู อาทิเช่น จัดแผนกลยุทธ์ด้านวิจัยเป็นนโยบายในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสมรรถนะและการประเมินความต้องการจำเป็น ยังไม่มีการนำไปสู่การพัฒนา ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไป อาจทำการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูในด้านการวิจัย หรือทำการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการวิจัย หรือทำการวิจัยโมเดลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการทำวิจัยของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบและแก้ไข

ปรับปรุงบทความฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัดเลยที่ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ทิพรัตน์ ลิทธิวงศ์ และ ยุทธนา พันธุ์มี. 2557. การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูด้านการเรียนรู้วัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21. การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูด้านการเรียนรู้วัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21. แหล่งที่มา: [www.http://teachers4cs.blogspot.com](http://teachers4cs.blogspot.com), 20 มกราคม 2560.

ชนพร ศรีละพันธ์, สุมาลี ชูกำแพง และ อรัญ ชูยกระเดื่อง. 2558. การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา. วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม 21(1): 110-120.

ชัยบุญกรณ เล่าหะเพ็ญแสง, สุวิมล ว่องวานิชและ อวยพร เรืองตระกูล. 2556. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและการนำเสนอกระบวนการนำนโยบายวิจัยในชั้นเรียนสู่การปฏิบัติในโรงเรียน. วารสารวิจัย มสค สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 9(2): 87-105.

ณัฐศาสตร์ ชื่นสุขสมหวังและ ปัทมศิริ ชีรานุรักษ์ จารุชัย นิวัฒน์. 2557. การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา 9(1): 534-548.

ภัทราพร เกษสังข์. 2552. การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษากลุ่มคุณภาพหาดนาแก้ว, น. 1-9. ใน การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 13 (สคส.) :

- 380-381. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กรุงเทพฯ.
- ภัทรพร เกษสังข์. 2552. การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษากลุ่มคุณภาพหาднаแก้ว, น. 1-9. ใน การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 13 (สคส.) : 380-381. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กรุงเทพฯ. อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- รัชนิ อมาตยกุล. 2556. ปัญหาการศึกษา ปัญหาของครูคุณภาพของครู พร้อมแนวทางแก้ไข. ปัญหาของครู คุณภาพของครู. แหล่งที่มา: www.amatyakulschool.com/บทความวิจัย/23_เมษายน_2559.doc, 23 เมษายน 2559.
- รุ่ง แก้วแดง. 2543. ปฏิบัติการศึกษไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. มติชน, กรุงเทพฯ.
- สุวิมล ว่องวานิช. 2548. กลยุทธ์ทางเลือกเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมและสมรรถภาพการวิจัยและประเมินผลของครูมืออาชีพในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนฐานความรู้: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ. วารสารวิจัยทางการวิจัย 16(2): 193-211.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2554. คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (2554-2558). เอกสารเผยแพร่. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553. คู่มือประเมินสมรรถนะครู. เอกสารเผยแพร่. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. ม.ป.ป. พัฒนาเพื่อพิมพ์แม่พิมพ์ในศตวรรษที่ 21 พันธุ์ผู้ก่อการปฏิวัติการศึกษาไทย. อกิวัฒน์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. แหล่งที่มา: www.http://seminar.qlf.or.th/Topic/, 17 เมษายน 2559.
- อุดมลักษณ์ บำรุงญาติ. 2554. รายงานการวิเคราะห์เรื่องการพัฒนาศักยภาพการวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Admissionpremium. 2560. ประกาศผลคะแนนสอบ O-NET ปีการศึกษา 2559. แหล่งที่มา: www.admissionpremium.com, 27 ธันวาคม 2560.